

Siltanen Anni

14.6.2024

Attn: Opetus- ja kulttuuriministeriö
Yhtiö
Osoite

Viite

Lausunto laiksi ammatillisen koulutuksen toiminnan ohjauksesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Kemianteollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Suomalainen kemianteollisuus työllistää noin 34 000 henkilöä Suomessa, heistä noin puolet ammatillisen koulutuksen taustalla. Nopeasti kehittyvän alan osaamistarpeet painottuvat tulevaisuudessaakin samankaltaisesti, eivätkä esim. automatisaatio tai digitalisaatio poista ammatillisen osaamisen tarvetta. Päinvastoin; kemianteollisuus haluaa osaltaan johtaa vihreää siirtymää, ja näin ollen ammatillisen osaamisen tarpeet muodostuvat entistäkin tärkeämmiksi. Osaamisen on oltava korkeatasoista, alaspesifiä ja jatkuvan kehittämisen mahdollistavaa. On arvioitu, että esimerkiksi kemianteollisuuden alaan luokiteltava akkuteollisuus tarvitsee seuraavien viiden vuoden aikana noin 7000 ammatillisesti koulutettua henkilöä.

Kemianteollisuus ry pitää monia hallitusohjelman kirjauksia ammatillisen koulutuksen rahoitusmallin ja toiminnanohjauksen uudistamisesta tarpeellisina. Luonnos hallituksen esitykseksi on monilta osin kannatettava. Kemianteollisuus ry kuitenkin näkee tämänhetkisen esityksen sisältävän useita sellaisia elementtejä, joita on syytä vielä palauttaa valmisteluun tai harkita uudelleen. Kemianteollisuus ry ja sen jäsenyritykset kantavat merkittävää huolta ammatillisen aikuiskoulutuksen tulevaisuudesta vuoden 2024 jälkeen. On erittäin oleellista, että täydennys- ja muuntokoulutus aikuisille pystytään järjestämään nopeasti ja tehokkaasti myös vastaisuudessa. Vientiteollisuuden alat tarvitsevat alanvaihtajia ja muualta Suomeen tulleita osaajia kattamaan teollisuuden määrällistä osaajapulaa. Korkean tason ammatillinen osaaminen on Suomelle ja Suomen kilpailukyvyille erittäin tärkeä asia. Useat teollisuuden alat jakavat tämän huolen.

Ammatillisen koulutuksen kokeilu/ Säädösehdotukset

Kokeilun yhtenä tavoitteena on lisätä ammatillisen koulutuksen joustavuutta työelämän tarpeisiin. Kemianteollisuus ry pitää tätä tavoitetta erinomaisena. Samoin englanninkielisten tutkintojen mahdollisuus on Kemianteollisuus ry:n jäsenyrityksille erittäin tärkeä asia. Etenkin akkuteollisuus on luvannut käynnistää uutta tuotantoa Suomessa pääosin englanniksi ja muuallakin teollisuudessa on tarvetta englanniksi koulutetulle työvoimalle. Suomi ei säily kilpailukykyisenä ilman muualta tullutta työvoimaa.

Rahoituksen uudistus/ Säädösehdotukset

Siltanen Anni

14.6.2024

Nykyisin rahoitusmallin kustannuskertoimissa painotetaan sekä perusrahoituksen (70%) että suoriterahoituksen (20%) osuuksia. Esitys yksinkertaistaisi rahoitusmallia siirtämällä kustannuskertoimet pelkästään opiskeluvuosein perusteella määrityvään rahoitukseen (50%). Tutkinnoista ja osaamispisteistä määräytyvä rahoitus ei jatkossa määräytyisi sen perusteella, mistä tutkinnosta on kyse. Jatkossa kustannuskertoimet siis vaikuttaisivat vain 50 prosenttiin tutkinnoista 90 prosentin sijaan. Kun samalla AT/EAT -kustannuskertoimet poistuvat ja niistä tulee rahoitusmallissa tasavertaisia muihin tutkintoihin nähden, saattaa se nostaa näistä tutkinnoista saatavaa rahoitusta.

Kemianteollisuus ry huomauttaa, että esityksessä on muutettu useiden tutkintojen kustannusryhmää ja/tai niiden kertoimia. Muutoksia ei ole perusteltu, eikä niistä ole esitetty simulaatiota. Nykymallissa koulutusten kustannusten eroja on pyritty kattamaan koulutusten eritasoisella hinnoittelulla. Esimerkiksi teollisuuden alojen koulutukset (prosessiteollisuus, laboratorioala, kone- ja tuotantotekniikka) vaativat kalliita oppimisympäristöjä. On epäselvää, miten nämä erot tasoitetaan vastaisuudessa.

Toinen merkittävä haaste on, että lausunnolla olevassa mallissa lisärahoitusta myönnettäisi jatkossa merkittävästi enemmän sellaisille opiskelijoille, joilla ei ole aikaisempaa lisäkoulutusta. Tämä vaikeuttaa merkittävästi työelämässä olevien (täydennys- ja muuntokoulutettavien) henkilöiden kouluttamista jatkossa. Sekä koko tutkinnon että tutkinnon osien suorittamisen tulisi jatkossakin olla kannattavaa, mikäli se työnantajan näkemyksen mukaan on merkittävä lisä henkilön osaamiselle. Ammatti- ja erikoisammattitutkintojen suorittaminen on monelle jo työssä olevalle erittäin merkittävä tapa lisätä omaa kilpailukykyä työelämässä. Koulutuksen ja osaamisen lisäämisen tulisi aina kannattaa.

Muuta:

Työelämätoimikunnat on aikanaan perustettu kolmikantaiseksi elimeksi, joissa käydään erittäin oleellista ja tarpeellista keskustelua tulevaisuuden työelämän tarpeisiin ja tutkintojen vastaavuuksiin liittyen. Ehdotettu tuleva malli ei palvele tarkoitusta, eikä ole suotavaa, että uusi malli tehtäisi kokonaan Opetushallituksen virkamiesvalmisteluna. Koulutuksen vastaavuus työelämään on ehdottomasti jatkossakin kolmikanteisen valmistelun arvoinen merkittävä asia.